

Epistemisk tillit kan være et nytt begrep

Faksimile av februar- og aprilutgaven.

Når Sigmund Karterud hevder at jeg med min kasusbeskrivelse om epistemisk mistillit «gjør psykoterapifeltet en bjørnetjeneste», tror jeg han overdriver min påvirkningskraft.

TEKST

Kristin Alve Glad

PUBLISERT 3. mai 2021

EMNER Epistemisk tillit

I sin kommentar i Psykologtidsskriftets aprilutgave kritiserer Sigmund Karterud Peter Fonagys begrep *epistemisk tillit*, og min kasusstudie om epistemisk mistillit (i februarutgaven) går med i dragsuget. Jeg ønsker særlig å imøtegå to av Karteruds poenger, samt reise kritikk mot et punkt i hans kommentar.

LES OGSÅ

Epistemisk mistillit

«Hvorfor tror jeg ikke på det du sier?»

Praktisk hjelpsomt?

Karterud spør på hvilken måte begrepet epistemisk tillit er «hjelpsomt i praktisk psykoterapi», noe jeg mener kasusstudien illustrerer. Til tross for at det relativt raskt ble tydelig for min klient («Elise») og meg hvor hennes sterke forventninger/frykt for å vekke negative reaksjoner i andre stammet fra (tidlige erfaringer med omsorgspersoner), og til tross for at hun hadde gjort seg flere potensielt korrigerende erfaringer både i og utenfor terapirommet, lyktes vi ikke med å redusere frykten hennes. Som terapeut ble jeg spesielt opptatt av at de interpersonlige erfaringene Elise gjorde med meg, ikke så ut til å ha noen påvirkning på hennes negative forventninger. Jeg hadde en opplevelse av at det vi strevde med, handlet om tillit. Begrepet epistemisk mistillit var treffende for det jeg opplevde utspilte seg mellom Elise og meg: Kunne det være det at Elise *ikke trodde på meg* (og andre), som gjorde at de nye erfaringene hun fikk, ikke rikket ved hennes negative forventninger? Jeg delte dette med henne, og hun uttrykte at hun opplevde det som nyttig.

Før vi avsluttet vårt terapiløp, beskrev Elise at hun ikke lenger var plaget av sterk forventning om, eller frykt for, negative reaksjoner fra andre i hverdagen sin. Ved et par anledninger fortalte hun også at hun nå verken forventet sinne eller skuffelse i forbindelse med forsentkomming til terapi – men tvert imot antok at jeg både ville forstå og tro på hennes begrunnelse. Om denne endringen kom av at vi eksplisitt hadde snakket om dette med epistemisk tillit/mistillit eller ikke, er selvfølgelig vanskelig å si, men jeg opplevde at begrepet var nyttig i denne delen av arbeidet vårt.

LES OGSÅ

Kunsten å lyve så mange nok tror det

For meg var president Trump en avatar med en personlighet skapt og kontrollert av 70 millioner andre. Slik sett var det vel ikke noe galt med Trump?

«Jeg synes det er vel så slående at Karterud forventer at jeg tar for meg alle disse begrepene i en tekst jeg har skrevet for å illustrere begrepet *epistemisk tillit*»

Forståelse av totaliteten

I sin kommentar skriver Karterud at min «teoretiske forståelse av totaliteten er høyst problematisk», før han ramser opp en rekke psykodynamiske begreper han synes det er

«slående» at jeg ikke bruker. Jeg synes det er vel så slående at Karterud forventer at jeg tar for meg alle disse begrepene i en tekst jeg har skrevet for å illustrere begrepet *epistemisk tillit*. Videre gir denne kasusstudien selvsagt bare et lite innblikk i et lengre terapiforløp – den er ikke ment å gi en beskrivelse av min «teoretiske forståelse av totaliteten» i Elises problematikk.

Etisk betenkelig

Noe jeg reagerer på i Karteruds kommentar, er hans beskrivelse av klienten. Elise samtykket til at jeg publiserte utdrag fra vår terapi, for å illustrere et begrep som fikk betydning for vårt terapeutiske arbeid. Mine kolleger står selvfølgelig fritt til å kritisere denne teksten, og å være uenige i mine tolkninger. Å ramse opp klientens «personlighetsproblemer» i en offentlig tilgjengelig publikasjon, basert på en slik kasusbeskrivelse, synes jeg derimot er etisk betenkelig. En kasusbeskrivelse er en forenkling av klientens kliniske presentasjon, og ikke egnet til videre ekstrapolering. At en klient tillater bruk av utdrag fra terapien bør ikke medføre at vedkommende blir «fritt vilt» i et offentlig medium. Her har Psykologtidsskriftet også et redaksjonelt ansvar.

Påvirkningskraft

Kort oppsummert var ideen om at manglende sosial læring fra potensielt korrigerende erfaringer, grunnet en mistillit til kunnskapen man får gjennom sine interaksjoner med andre, både ny og nyttig for meg i det terapeutiske arbeidet med Elise. Om denne såkalt bløte versjonen av epistemisk tillit *egentlig* er spesielt ny, kan selvsagt diskuteres. Hvorvidt det kan være nyttig for andre psykologer å tenke i disse baner, får være opp til dem. Men når Sigmund Karterud hevder at jeg med denne kasusbeskrivelsen «gjør psykoterapifeltet en bjørnetjeneste», tror jeg han overdriver min påvirkningskraft.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 58, nummer 5, 2021, side 417

TEKST

Kristin Alve Glad, stipendiat ved Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) og privatpraktiserende psykolog

KONTAKT: k.a.glad@nkvts.no